
GENTSE MEMORIEDAGEN: 2 EN 3 FEBRUARI

2 februari 1797:

Geboorte te Gent van de grote geleerde, hervormer en filantroop, Jozef Guislain. (Belgisch psychiater die doctor in de geneeskunde werd op 31 juli 1819 aan de toen pas opgerichte Gentse Universiteit. Hij bekommerde zich als arts om het lot der krankzinnigen en publiceerde in 1825 zijn "Traité sur l'aliénation mentale et les hospices d'aliénés". Benoemd, in 1828, tot hoofd-geneesheer der gestichten voor krankzinnigen, vestigde hij de aandacht op de invloed van de geestessmart in het ontstaan der psychische ziekten; op dat gebied verscheen van hem in 1835 zijn beroemde "Traité sur les phrénopathies" die in verscheidene talen werd vertaald. Hij ijverde voor een meer humane verpleging van de krankzinnigen. In 1835 werd hij hoogleraar in de

physiologie aan de Gentse Universiteit. Later gaf hij colleges over de geschiedenis der geneeskunde, hygiëne en geestesziekten. Zijn standbeeld werd op 16 juli 1887 te Gent onthuld aan het alombekende kruispunt "Guislain")

2 februari 1798:

Talrijke Gentse kerken worden door de Fransen aan de katholieke eredienst onttrokken. Op 2 februari is het de beurt aan Sint-Baafs die "de Tempel van de Wet" wordt.

2 februari 1805:

Geboorte te Geraardsbergen van de Vlaamse schrijver Frans Rens, die later te Gent zal sterven op 19 december 1874. (Hij was ambtenaar, publicist en vooral onvermoeibaar Flamingantenleider uit de kring van Jan Frans Willems en F. Snellaert. Hij was voorzitter van "De tael is gansch het volk", stichter en voorzitter van "Het Vlaemsche gezelschap", redacteur van "De Eendragt", samensteller van "Het Nederduitsch letterkundig jaerboekje" dat een belangrijke rol speelde in de herlevende Vlaamse letteren na 1830)

2 februari 1856:

Geboorte te Gent van kunstschilder Albert Julien Toefaert. Hij was een van de laatste aanhangers en vertegenwoordigers van de romantische school en stond vooral bekend als dieren- en bloemenschilder. (de Bénézit vermeldt hem als genreschilder, dierenschilder en architectuurschilder)

2 februari 1858:

Overlijden te Gent van de filantroop Hippoliet Lammens die een groot deel van zijn fortuin, 250.000 goudfrank, aan de armen en wezen van de stad naliet. Op aandringen van het Bestuur der Burgerlijke Godshuizen werd in 1876 een nieuwe straat, die door het Sint-Elisabethbegijnhof werd getrokken, naar hem genoemd. (Hippoliet Lammens was gemeenteraadslid van 1848 tot 1858)

3 februari 1399:

Dood te Londen van John of Gaunt, hertog van Lancaster. (Hij was de vierde zoon van de Engelse koning Edward III. In maart 1340 zag hij te Gent het levenslicht omdat Edward en zijn echtgenote op dat ogenblik te Gent vertoefden op uitnodiging van Jacob Van Artevelde. Hij verbleef lange jaren op het vasteland waar hij aan de Engelse ondernemingen tijdens de Honderdjarige Oorlog deelnam, ondermeer aan de Spaanse veldtocht van zijn oudere broer Edward, de Zwarte Prins (1367). In 1373 leidde hij zelf een expeditie, dwars door Frankrijk, van Calais tot Bordeaux. In 1374 keerde hij terug

naar Engeland waar hij, tengevolge van de zwakte van de bejaarde Edward III en de ziekte van zijn broeder, praktisch het bewind in handen kreeg. Hij bestreed heftig de hervormingen voorgesteld door het "good parliament", dat zich evenwel zag gesteund door de Zwarte Prins. Maar na diens dood, in juni 1376, brak Jan van Gent snel de oppositie tegen de koninklijke macht en willekeur door het parlement te ontbinden. In deze strijd was ook de geestelijkheid verwickeld geraakt, en meer om politieke dan om godsdienstige redenen verschijnt Jan van Gent in deze jaren als het hoofd van een fel anticlericale partij, en ondersteunt hij openlijk en krachtadig de kerkelijke hervormer John Wyclif. Wyclif wierp zich namelijk op als een krachtig voorvechter van het wereldlijke gezag, dat volgens hem de taak had de geestelijkheid tot de apostolische eenvoud en armoede te doen terugkeren.)

3 februari 1485:

Afkondiging van het oudste ons bekend gebleven reglement voor het Gentse stapelrecht, waarbij ondermeer bepaald wordt dat de handelaar, die met een schip beladen met koren de stad binnenvaart, slechts vrij over zijn lading mag beschikken, nadat hij er een zesde of een vierde van gestapeld heeft. (Om dit voorrecht, dat zeker reeds vanaf de 14de eeuw "officieel" verworven was (in de 13de eeuw waarschijnlijk reeds officieus), onvoorwaardelijk af te dwingen hadden de Gentenaars een ingenieus twee-waterpeilenstelsel bedacht dat de vreemde "pleit"-schippers fysisch verplichtte om hun vrachten over te slaan op kleine "Durme"-scheepjes. Die overslag greep plaats voorbij het Kuipgat. Aan het Kuipgat zelf zal er vrijwel zeker een overtoom of rabat ("over-touwen" en "re-abattre") aanwezig geweest zijn om de scheepjes met een windas op een dakvormig hellend vlak te hijsen en in lager water terug neer te laten "strijken". Tijdens de overslag kon al een opsplitsing van de vracht in vier of zes delen verwezenlijkt worden zodat de stapelheer de uitvoering van het privilege gemakkelijk onder controle kon houden. In het boek "Van wijn in Gent tot Gent in Wording" van Ronald De Buck wordt de ontdekking van het twee-waterpeilenstelsel in 't lang en in 't breed uitgelegd, ondermeer met veel kaartenmateriaal.)

3 februari 1730:

Overlijden van Filips-Erard Van der Noot, dertiende bisschop van Gent, in de gezegende ouderdom van 92 jaar. Hij had een zeer actief leven achter de rug, zelf predikend in zijn hoofdkerk, de sacramenten uitdelend en vol ervaring voor de staatszaken. Hij had ondermeer in 1715 een belangrijke opdracht aan het Weense hof van keizer Karel VI succesvol afgesloten.

3 februari 1749:

De Tweede Vrede van Aken (18.10.1748) had een einde gesteld aan de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748) en ondermeer bepaald dat de Fransen, die sedert vier jaar onze gewesten bezet hielden het land zouden ontruimen. Op 3 februari hielden de Oostenrijkse troepen een triomfantelijke intocht te Gent onder toejuiching van het volk. (De weinig populaire Hollandse Republiek kon weer garnizoenen leggen in de barrièresteden Namen, Doornik, Menen, Waasten, Ieper, Fort Knokke, Veurne en Dendermonde om mee te helpen een eventuele nieuwe Franse dreiging af te wentelen. Ook het Spanjaardenkasteel te Gent was ooit nog als kandidaat-barrière-garnizoen naar voor geschoven maar is nooit als dusdanig aanvaard door Karel VI, onze Oostenrijkse landsheer)

3 februari 1814:

De aftocht van de Franse troepen te Gent is een feit. Men verwacht ieder ogenblik de bevrijders aan de Keizerpoort. (... en geheel den dag was er een schrikkelijk geloop van volk naer de Brusselsche poorte, hetgeen al begonst hadde van den 2en naer noen, wel 15000 menschen waeren er buyten, om de kozakken te zien inkomen... doch alles was gerust en niemand roerde hem... 's Avonds om 5 uren arriveerde hier van Aelst d'heer Framasure met eenen brief van den commandant der Kozakken om aen het magistraet te waerschouwen dat zy zouden alles gereed houden, zoo van levensmiddelen, fourragen als anderszins voor 800 mannen die 's anderdags tusschen 8 en 9 uren 's morgens moesten arriveeren... De plaats buiten de Keizerpoort waar de Kozakken iets later op 9 maart in tenten en schuren werden ondergebracht noemt men nu nog altijd "Moscou". Denk maar aan de tram)

Ronald DE BUCK
